

DESET ŽENA

Marsela Serano

DESET ŽENA

Prevela sa španskog
Bojana Veselinović

Mono i Manjana
2012.

Naslov originala
Diez mujeres, Marcela Serrano
Copyright © Marcela Serrano
c/o Guillermo Schavelzon & Asoc., Agencia Literaria
www.schavelzon.com
Prava za srpsko izdanje © Mono i Manjana, Beograd 2012.

Izdavač
Mono i Manjana

Za izdavača
Miroslav Josipović
Nenad Atanasković

Glavni i odgovorni urednik
Srđan Krstić

Urednik
Jelena Obrenović Tatalović

Prevod
Bojana Veselinović

Lektura
Svjetlana Manigoda

Kompjuterska priprema
Mono i Manjana

Dizajn korica
Create Orbita

Štampa
Elvod-print, Lazarevac

E-mail: office@monoimanjana.rs
www.monoimanjana.rs

CIP - Каталогизacija у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.134.2(83)-31

СЕРАНО, Марсела

Deset žena / Marsela Serano ; prevela sa španskog Bojana Veselinović. - Beograd
: Mono i Manjana, 2012 (Lazarevac : Elvod-print). - 297 str. ; 21 cm

Prevod dela: Diez mujeres / Marcela Serrano.

ISBN 978-86-7804-731-2

COBISS.SR-ID 191100940

Život na zemlji ispada prilično jeftino.
Za snove na primer ovde ne plaćaš ni groša.
Za iluzije – tek kada su izgubljene.
Za posedovanje tela – samo telom.*

* Iz zbirke *Ovde*, prevela Biserka Rajčić, str. 8.

„Ludače, idu ludače“, govorili su lokalni radnici, posmatrajući ih skriveni iza drveća. Nataša ne zna da li joj je zabavniji prizor uzmuvanih muškarčina s pijucima i krampovima u rukama ili žena koje u tom trenutku izlaze iz ogromnog kombija. Jedna po jedna silaze i čvrstim korakom stupaju na zemlju s proređenom travom, kao da žele da budu sigurne da im stopala potpuno prijanjaju uz tlo.

Neke od njih možda i uživaju u tome što su predmet posmatranja i sumnjičavosti, razmišlja, pa se seti razdraganih reči koje joj je prošlog četvrtka na rastanku uputila Andrea: reci im, Nataša, da smo mi samo malo neurotične, da nismo lujke zrele za ludačku košulju.

Muškarci bez oklevanja prekidaju s radom i gledaju ih, oslonjeni na alat. Ima ih za svačiji ukus. Oni koji vole crнке imaju najveći izbor. Niske, visoke, mlade, stare, mršave i one s poviše kila i godina. Devet žena. Mnogo žena. Travnjak je pokošen, crne plastične kese pune trave stoje oslonjene o dva stabla avokada. Sveži miris trave oseća se i u glavnoj zgradi instituta, pa se u Natašnim nozdrvama meša s planinskom aromom. Direktor ju je, kad joj je ustupio ovo mesto, upozorio: subotom se sređuje dvorište. U Natašnim očima to nije dvorište već park. Htela bi da zna naziv svakog drveta, prepoznaje jedino magnoliju, likvidambar i jakarandu, jer ih i sama ima na selu u dolini Akonkagve. Ali ovo je predgrađe Santjaga i ovde se planinski venci Anda bestidno šepure svim svojim atributima.

Donekle nesigurno koračaju ka zgradi. Neke opijeno posmatraju park i cvetno šarenilo, druge razgovaraju. Mane je uhvatila Gvadalupe pod ruku, oslonivši joj se na rame. Kakav par: najstarija i najmlađa. Nataša razmišlja o tome kako će se Mane zahvaljujući svojoj radoznalosti uvek snaći, sigurno je svoju sagovornicu već potanko ispitala o pirsinzima u nosu i ušima i prešla rukom preko njene gotovo obrijane glave. I o tome kako se Gvadalupe, tako sklona smehu, sigurno dobro zabavila. Njih devet su najmanje pola sata provele zajedno otkako su ušle u kombi na izlazu sa stanice metroa Tobalaba. Verovatno su Huan i Simona već negde kod avenije Osa probile led i uspele da, na ulasku u Penjalolen, otkrave one stidljivije. Možda su Lejli izmamile osmeh. A Luisi poneku reč. Andrea zaostaje. Šta to radi? Nataša se osmehnula; daje autogram. Baštovan koji je do malopre potkresivao ruže bacio je makaze na zemlju i u naletu hrabrosti krenuo za njom. Slične stvari se dešavaju i u ordinaciji i u bolnici, Andrea živi za davanje autograma, takva joj je karma. Ana Rosa je zastala na pola puta, pretpostavlja da treba da nastavi sa ostalima, ali opčinjeno gleda Andreu, ne može oči da odvoji od nje. Fransiska, sa otvorenom tašnicom od krokodilske kože – nikad je ne zatvara – pali cigaretu, užasnuta time što će joj to čitavog dana biti zabranjeno. Nije više toliko bleđa, kako bi je rado ostavila na suncu umesto što će je zatvoriti u nekoj prostoriji. Čak je i farmerke obukla, prvi put je vidi u neformalnoj odeći. Prilazi joj Simona, umotana u pončo od bele alpake, i traži upaljač. Sa zadovoljstvom uvlače dim i okreću lice ka suncu, koristeći poslednji trenutak za to. Dve pacijentkinje s najdužim stažom, kaže sebi Nataša, a prvi put ih vidi zajedno. Iracionalno razmišlja o tome kako bi volela da nastave da se druže i posle ovog dana, da se nađu jedna drugoj.

Kroz prozor, rukom odmičući zavesu s volanima, Nataša ih pažljivo posmatra. Pokušava da zamisli kako će izgledati

DESET ŽENA

ovo prepodne i kako se svaka od njih pripremala za današnji sastanak. Iako zna da treba donekle da se drži na distanci, teško joj da zanemari talase nežnosti kojom je zapljuskuju te žene. Neke od njih su napustile praznu postelju dok je napolju još bio mrak, druge su u krevetu ostavile toplo i prijateljsko telo. Sigurno su umorne od nedeljnih obaveza, dobro bi im došlo još malo sna. Spremile su sebi doručak, Simona je skuvala jaku kafu, Ana Rosa blagi čaj. Fransiska je, kao i uvek, pojela samo neku voćku, a Huani maraketu¹ s puterom i marmeladom. Neke su jele s nogu, stojeći pored kuhinjskog stola i pripremajući se za dan koji će provesti van kuće, druge su sele u trpezariju ili su pak šolju ili poslužavnik ponele u krevet, zajedno s novinama koje su ih čekale pred vratima. Sve su, najverovatnije, bile u žurbi. Ne bi bilo lepo da zakasne. A i kombi ih je čekao u devet. Nijedna nije htela da izneveri Natašu tako što će zakasniti ili se uopšte neće pojaviti. Popile su lekove koje svakoga jutra piju, s nadom da će ih oni osloboditi onoga što ih tišti. Skoro sve su uzele antidepresiv, njenom rukom prepisan. Sve su se trudile da žive bolje. Da budu barem malo srećnije. Da se izleče. Sve su iskreno rešene da od svog života izvuku najviše što mogu, onoliko koliko im okolnosti dozvoljavaju. Neke su se istuširale i oprale kosu, druge su možda pripremile kupku u kadi, sve su se pogledale u ogledalo, jer je pred njima bio poseban dan. Znale su da ih ne čekaju tek puke reči. Neke su želele da se našminkaju, da pokažu svoje najbolje lice. Druge su smatrale da bi to bilo neprikladno. Svaka je sa sobom ponela neizostavni deo sebe. Bol u određenom delu tela, neku tegobu koju su naučile sa sobom da nose, umorne mišiće i ligamente. Kada je trebalo da se obuku, da odluče šta će da nabace na sebe, u trenutku u kom mnoge žene osećaju samoprezir – koliko

¹ Vrsta hlepcića u pojedinim zemljama Južne Amerike. (Prim. prev.)

njih se presvuklo jer im se nije svidelo kako izgledaju? Svejedno je da li živiš u Dehesi ili u Maipuu², nema razlike u tome kako doživljavamo taj trenutak ispred ogledala. Slepilo, slepilo nam treba, govori u sebi Nataša, bilo šta, samo da budemo pošteđene tog neizbežnog, surovog trovanja pred kojim svaka žena poklekne u svakodnevnoj borbi. Od devetnaestogodišnje Gvadalupe do sedamdesetpetogodišnje Mane – nije li svaka od njih dala sve od sebe da što bolje izgleda? Zar se iza svakog crnog prsluka, svake ružičaste košulje, ne krije njihov pokušaj da obodre sebe, da skupe hrabrost za dan pred njima? Njihov današnji izgled je nesporno iskren, neopterećen poslom, radnim mestom ili drugim formalnostima koje nas svrstavaju u određene kategorije, ovakve kakve su danas, takve su zaista.

A sve su lepe, kaže sebi Nataša.

Kako su žene dirljive. Kako me rastužuju. Zašto je jedna polovina čovečanstva morala da preuzme teret da bi se druga odmarala? Ne bojim se da ću ispasti glupa, razmišlja u sebi Nataša, znam šta govorim. Znam zašto to govorim.

Više ih ne vidi na putu. Mora da su ušle u zgradu. Nataša pušta zavesu na prozoru kroz koji je posmatrala tih devet žena i izlazi iz prostorije. Vreme je da im krene u susret.

² Opštine na širem području Santjaga. (Prim. prev.)

FRANSISKA

Mrzim svoju majku. Ili mrzim sebe, nisam sigurna. Valjda sam baš zato ovde. Mržnja zamara. Privikavanjem na nju ništa se ne rešava.

Bolje rečeno, na nju se ne možeš priviknuti.

Ne znam zašto me je Nataša zamolila da ja budem prva, baš mi je neprijatno. Možda zato što me najduže leči. Niko nije proveo toliko godina na terapiji kao ja! Osim toga, vi u meni budite jaku znatiželju. Da ne okolišamo: ovde kipi od ljubomore. Sigurno smo sve prilično ljubomorne jedna na drugu. Primitila sam kako smo se gledale dok smo ulazile u kombi, napor s kojim smo se pozdravile, kao da smo olimpijske šampionke koje su došle da odbrane zlatnu medalju, pa je svako ko pređe crtu na ulazu konkurencija. Možda i preterujem, ne obraćajte pažnju na mene. Terapija ima jednu surovu karakteristiku: pacijent ima samo jednog terapeuta, dok terapeut ima više pacijenata. Kakva nepravda! To je najneravnopravniji odnos koji postoji. Volela bih da verujem u to da Nataša nikoga ne voli kao *mene*, da je niko ne može tako razveseliti kao ja, da ni prema kome ne oseća toliko sažaljenja i saosećanja, da se ni sa kim nije tako zbližila kao sa mnom. Na kraju krajeva, sva bliskost koju sam u stanju da podnesem u njenim je rukama, tako da bih najviše volela da ta bliskost postoji samo između nje i mene. Kako ću podneti to što takođe postoji između nje i svih vas? Što svakoj od vas, kao i meni, uliva osećaj da je voljena i poštovana? Što je svaka u njenoj ordinaciji pronašla toplinu,

neprobojno utočište? Ima li ona u sebi dovoljno mesta za ljubav prema *svima nama*?

Jednog dana sam u španskim novinama pročitala sledeće: „Privedeni jer su ostavili ćerku u kolicima i otišli na piće.“ Takav je bio naslov. U nastavku je pisalo kako je dvanaestogodišnji sin para iz Ljeide pozvao policiju jer su mu se roditelji kući vratili pod dejstvom alkohola, bez sestre. Ta vest me je podstakla da dođem kod Nataše. Do tada sam uvek mislila da nema potrebe da bilo šta menjam, da bilo šta pokrećem, kad mogu da živim paralisana. Bila sam ubeđena da je ledeno srce velika prednost.

Kad sam došla kod Nataše, znala sam da je u mom slučaju terapija pitanje života ili smrti: morala sam iz korena da iščupam majčino nasleđe, da prekinem ponavljanje obrasca. Da se razumemo, nije problem u genima ili DNK, već o transferu za vreme odrastanja. Sve je vodilo ka tome da i sama postanem izopačena, koristoljubiva ili nasilna. U sebi sam, nesvesno, otkrila ogromnu snagu, udala sam se, rodila decu, svakog dana se borila za sve to, svakoga dana. Ponekad se pitam otkud mi ta snaga. Od oca? Od Boga, koga volim i molim mu se bez obzira na sve? Od neke čudesne moći mog brata Nikolasa, zahvaljujući kojoj je mogao da me upozori na opasnosti koje vrebaju? Rekla bih da je reč o nagonu, čistom nagonu. Nisam imala predstavu o tome kako izgleda normalna porodica. Kad bolje razmislim, ja sam pravo čudo.

Kako sam bila iznurena kada sam došla kod Nataše.

Zovem se Fransiska – čak mi je i ime obično. Koliko Fransiski poznaje svaka od vas? Nedavno sam napunila četrdeset i dve godine, komplikovano doba. Još si mlada, ali ne toliko, nisi još stara, ali tu si, nisi ni tamo ni ovamo, na prelazu si iz jednog doba u drugo, u početnoj fazi propadanja. Ponekad poželim da se to

već jednom završi, da sam već starica koja više nema nikakvih očekivanja.

Radim u agenciji za nekretnine, gde sam jedan od partnera, i ide mi prilično dobro. Doduše, mnogo radim, baš mnogo. Moj put je bio uobičajen, počela sam kao pomoćnica jednog uvaženog arhitekta i s vremenom sam postala njegova desna ruka, nezamenljiva. Imamo kancelariju u Providensiji sa četrnaestoro stalno zaposlenih i mnogo aktivnosti. Ja sam takođe arhitekta, prostor je moja velika strast. Udala sam se za Visentea, građevinskog inženjera, imamo tri ćerke, kakvo prokletstvo, sve same žene. I na tom polju mi dobro ide. Svi kažu da je moj muž težak čovek i verovatno su u pravu, ali ja se s njim odlično slažem. I, ma koliko čudno to nekom izgledalo, volim ga i verna sam mu.

Paralisanost je moje opšte stanje. Tako nazivam svakodnevicu: svakog jutra rano ustanem, odvedem devojčice u školu, svratim do teretane i četrdeset pet minuta vežbam pilates, dođem u kancelariju, primenim svoju oštroumnost u razgovoru s firminim advokatom, pregledam zadatke svih zaposlenih, proverim kako se odvijaju radovi na brojnim zgradama za koje smo zaduženi, posvađam se s novom direktorkom prodaje koja mi se nimalo ne sviđa, ručam – poželjno s prijateljicom i bilo šta drugo osim sendviča na brzinu, upotrebim par neurona za kompjuterom, još nekoliko s klijentima, obiđem poneki stan, a gotovo svi su ružni, dobijem nervni slom zbog onih, da ih tako nazovem, kutija šibica koje danas grade ljudi koji pokušavaju da svoj nedostatak mašte zamaskiraju upotrebom stranih, visokoparnih reči poput *walk-in closet*, *loggia*, *home office*, ako imam sreće potpišem neki ugovor, vratim se kući posle torture u usranom saobraćaju grada Santjaga, malo popričam s mužem, pogledam domaće zadatke devojčica, spremim nešto za večeru, nešto lako i brzo, odgledam vesti, malčice opsujem zbog ove ili

one izjave, napregnem se da razumem vesti iz ekonomije i onda konačno... zagrlim ćerke, izljubim ih i legnem u krevet. Seks s vremena na vreme, po mogućnosti kad ne moram rano da ustanem. Priznajem, ne radim to uvek s neobuzdanom strašću, ponekad ljubav vodim s krajnjom lenjošću, ali je vodim.

Koliko žena ima ovakvu rutinu? Hiljade i hiljade širom sveta. Koke od četrdeset godina, pritisnute životom, u suštini beznačajnim i bezazlenim, neke malo pametnije, malo ljubaznije, ambicioznije, zabavnije, ali, u osnovi, sve iste. Bespoštedno se bore da budu poštovane kao posebne, da ih uvažavaju kao nekoga ko nešto znači. I sve su iscrpljene. Sve se nepogrešivo ponašaju po istom obrascu. Ako vidiš jednu, video si sve, tako mi se čini. Ima dana kada ne znaš o čemu da pričaš s mužem, kada su ti dečje priče dosadne i maštaš o tome da si u krevetu sa Džordžom Klunijem. Tu su i dani kada ne osećaš apsolutno ništa. Radiš sve što treba, najbolje što možeš, ali automatski. Ako bi te zgazila kola dok prelaziš ulicu, verovatno ne bi ni bila svesna. Ne patiš, kao da si kockica leda. Dugi niz takvih dana ja formalno nazivam „danima paralize“, mada mi, verujte, treba prilično vremena da shvatim da su stigli, jer me neaktivnost zaslepljuje.

Moram nešto da vam ispričam. Jednog dana muž me je optužio da sam hladna. Jadničak, koliko mu je trebalo da ukapira! Porekla sam da bih ga utešila. Nikada se nisam pitala da li sam hladna niti sam se zamarala oko definicije tog pojma. Znala sam samo da ponekad zapadnem u stanje potpune ravnodušnosti. Ali poznata su mi bila i druga stanja: strasti, ozlojeđenosti. Kao i kod drugih! Kad nisam paralisana, borim se za svoje i umirem od ljubavi i zahvalnosti i mazohizma. Da vam ilustrujem.

U mom životu postoje samo dva muškarca. Moj muž i moj maćak. Došla sam do zaključka da su obojica na isti kalup i da je moja ljubav prema njima pomalo bezumna.

DESET ŽENA

Moj mačak je antipatičan. Ogroman je, trbonja, s riđim i žutim prugama (obraćam mu se sa „tigre“, iako mi se deca smeju). Ne sumnjam da me voli, ali stalno beži, kao da će mu napolju biti mnogo bolje. Teško mi je da ga obuzdam i besna sam što na moj račun živi kao bubreg u loju: gospodar je kuće pune hrane, nežnosti i topline, a uz to ima čitav blok gde može da se šetka po krovovima i tuče se s drugim mačorima. Rođena je svađalica. Kući stalno dolazi u ranama, izgребan, krvav, bez dlake. Više o njemu vodim računa nego o sebi samoj, stavljam mu alkohol, za svaku sitnicu ga vodim veterinaru. Svake noći stanem nasred ulice i dozivam ga, ponekad i u gluvo doba, u pidžami, ćerke se tada kunu da me ne poznaju. Ne mogu da zaspim ako ga nema i hiljadu puta ustajem, sve dok se ne nađe u mom naručju. Neko će reći da je ljubav prema njemu zaludna, ali to nije tačno: kada se prepusti, to je najumiljatiji mačak na svetu. Prvo što upada u oči i što je iznenađujuće jeste da se odaziva kada ga zovem. I to samo meni, nikome drugom. Uvek mi odgovori, zato ga uvek i nađem. Recimo to ovako: da nije te njegove karakterne crte – a niko ne može da me ubedi da to *nije* karakterna crta – odavno bi se izgubio. Samo zahvaljujući kombinaciji moje istrajnosti i njegovog osobenog ponašanja uspeli smo da opstanemo osam godina zajedno. Spava sa mnom i u pola noći podigne šapu – koristi ih kao što čovek koristi ruke – pa me pomiluje po obrazu. Kad mi je hladno, privinem ga uza sebe i on mi se poslušno preda.

Takođe je kukavica: napolju, na ulici, pravi je harambaša, ali u kući, čim čuje neki neobičan zvuk, odmah šmugne i sakrije se. Kada neko pozvoni, ako na vratima začuje muški glas, prestravi se i zavuče ispod dušeka na mom krevetu. Nisu jednom devojčice sele na njega, jer nisu videle da se uvukao u krevet. Ukratko rečeno, fobičar je, užasava se susreta s muškarcem.